

İSTANBUL SERİRİYATI

Sahibi : Dr. Mazhar Osman Uzman

AYLIK TIB
MECMUASI

Adres : İstanbul, Cağaloğlu 23

Ayin akisleri

Harbin arifesinde Avrupa

— 2 —

Mazhar Osman Uzman

— Birdenbire patlayan harp yüzünden Almanya ve Fransada tahsilde bulunan evlâdlarımızın hepsi Anavatana avdet etmiştir. Mühim kısmı İstanbulda tahsillerine devam edecekler, teknikle meşgul olanlar bitaraf memleketlerde okuyabileceklerdir.

— Üniversitemizin İkinci teşrin bidayetinde açılması bu hadiselerden çok evvel mukarrerdi. Bu ay ikmal imtihanlarile meşgul olundu. Staj sınıfı da hastanelerde grup grup stajına devam etti.

— Geçen ay mucibi teessüf bir hata irtikâb ettiğimizi anladık, hatamızdan çok utandık, lâkin verdiğimiz haberin yanlış çıkışından pek çok sevindik. Eylül nüshasında vefatını teesürle haber verdiğimiz üç sevgili meslektaşımızın arasında Burgaz sanatoryomu sahibi *Medeni*'nin de ismi vardı. Ölen Allah rahmet eylesin *Medeni* adında başka bir arkadaşımızmış. Burgaz sanatoryomu sahibi *Medeni* kemali afiyetle işinin başında bulunuyormuş... Bu zühul pek çok yaşayacağına delildir. Sevgili ve eski arkadaşımızın ömrü afiyetine kalpten dualar...

— Gülhane seririyatı müdürü *Prof. Süreyya Hidayet*'in general olduğunu haber aldık. Her cibetçe değerli arkadaşımızı kutlularız.

Harb korkusu iki senedir müzmin şekil almıştı. Zaman geçtikçe olacağına inanmayanlar çoğalmaya başlamıştı. Yüz binlerce insanların Amerika sergisini görmek için Okyanusları geçmesi, vatandan uzak yerlerde seyahat etmeği göze almaları da harbe ihtimal veremektendi. Vakia benim bu seneki seyahatimde ortalıkta harp bulutu vardı, ama buna yine ihtimal veremiyordum. Mihverin atıp tutmasına aldırımıyordum, bîşle iklimler yuttular, yine aynı oyunu oynuyorlar diyordum. Hele semayı siyasette dubbü kebir bürcü mihverinden uzak kaldıkça harbe girme ihtihar olacaktı, bu yaklaşmaya ise kimse ihtimal veremezdi. İster hesap deyiniz, ister cihangirlik ihtiharı deyiniz bu kadar ölçsüz savaşı göze aldirtmazdı. Vakans zamanında hem istirahat etmek, hem 20 Ağustosda Kopenhak Enternasyonal nöroloji kongresinde bulunmak, daha sonra 20 Eylülde Monpeliyede Fransız lisanile konuşan milletlerin Akıl ve Sinir hekimleri kongresine iştirak etmek için seyahat mevsiminde biraz geciktim. Her ihtimale karşı eski zamanlarda tercih ettiğim Venedik üzerinden seyahati göze aldiramadım, kongreye çabuk yetişmek için Romanya, Polonya ve Almanyadan geçecek surette biletleri aldım. Romanyanın altı ay evvel Mısır seyahati yaptığım Besarabya vapurile gece on saat deniz üzerinde çalkan dıktan, Karadeniz fırtınasile epeyi ratsız ol duktan aonre Köstenceye geldik. Sekizde Köstencede idik, Bükreş treni rıhtımda idi. Vapurdan çıkar çıkmaz pülman treninin pek şık ve rahat vagonlarına giriliyordu. Bu kolaylığa

bayıldım, Romanya hükümetini takdir ettim. İkin vaponun nihayet beş metre uzakta bekleyen bü trene girmemiz kolay olmadı. Hammalların kapıştığı bavulları kaybetmemek için yolcuların çırpınışı görülecek şeydi. Bu da şarka mahsus beceriksizlikti. Bir türlü eşya trenlere sokulmüyordu. Bu kargaşalığın sebebi anlaşılmalı memur mudur, kehya mıdır (ne olduğu belli olmayan bir adam bir lira kadar bir şey istiyormuş. Güç belâ bu herifin istediğini anladık, galiba toprak bastı parası imiş, mukabilinde makbuz vermeden bu parayı alanın elinden eşyayı kurtardık ama vagona girmek yine bir dert... Bu defa da kart de plas veren bir adama dert anlatmalı, bereket versin bu azıcık almanca biliyor... Vagona bin müşkülâta girdikten sonra üçüncü bir görüldü de orada kopuyor, meselâ ailece binmişsiniz hepinizi ayrı ayrı yerlere dağıtmışlar, çok defa vagon da ayrı düşüyor!... Bu mahşeri cidalden sonra artık oturuyorsunuz. Plas kartların paralarını ödüyorsunuz, önünüzdeki masada duran listeden içecek, yiyecek bir şey seçiyorsunuz.. Bükreş yolunda ovaları seyre dalıyorsunuz. O sırada pasaport memuru, para ve gömruk muayene memuru geliyor. Transit olduğunuz halde eşyanızı ağır ağır gözden geçiriyor, bavullarınıza eller giriyor, çamaşırlarınız yoklanıyor, paralarınız soruluyor, yazılıyor. Bunlar vagon içinde ve tren giderken olduğu için bu kadar rahatsızlığa katlanıyorsunuz. Zaten Umumi harpden beri seyahatin zevki çoktan kaçtı, pasaport vizeleri, gömruk, bir de döviz yoklaması... Bunların her huduttan girerken çıkarken tekrarı... Gece yarısı tatlı uykunuzdan uyandırılıyor, bu manası yoklamalara boyun eğiyorsunuz.. Benim gibi kim bilir ne kadar binlerce kişi bu kadar konfora ve turistliğe ehemmiyet veren asrı hazırım bu manası formalitelere bir çare bulamamasını kantarlıyor.

Öğleyin Bükreşe geldik, istasyonda yine eski canlılık görülüyordu. Erkeği ve kadını temiz ve süslü idi, zaten gün de pazardı. Oh, harp kokusu yok diyardım. Polonya hududunu arızası yok çektik, Polonyanın o geniş ovalarını bütün gün seyrettik; Polonyadan Almanyaya girdik, aynı formaliteyi Alman memurlar da tekrar etti. Polonyada, Almanyada bavulları karıştırmaya

lüzum görmediler, sade sormakla iktifa ettiler, Alman memur adam başına on marktan fazla Alman parası olup olmadığını sordu, paralarını kâğıtlara yazdı kâğıdı bize verdi nazikâne selâm verdi, iyi seyahatler temenni etti, ayrıldı. Her zamanki nazik, temiz giyinmiş, mutlak traşlı, pantolonu fitülli, ayak kablari cüfâli ağır tavırlı adamlar... Harbe dair hiç birşey hissolunmuyor. Artık Berline rahat rahat oturabiliriz. Bir gece trende geçen yolculuğumuzun ikinci akşamı saat dokuzda Şilleziyen banhofda indik. Her zamanki Berlin... Ziya nuru içinde, Potesdamer Platz'da Fürsten Hof bizi mutad nezaketile kabul etti. Uzattığı polis kâğıdına hüviyetimi yazdım. Hepsisi o kadar... Sade memleket ve bilhassa oteller göze hemen çaracak derecede tenha idi. Almanyaya kıtlıkla imiş, yiyecek yokmuş diye bir çok şeyler iğitmiş okumuştum. Otelin yemek salonunda beş on müşteri vardı. Muttasıl yiyor, içiyorlardı. Hepsinin enesi yakalığından taşmış, yanakları kıpkırmızı, göbekleri hürmetli kimselerdi. Çoğu almandı... Sabah kahvaltısı tepsi mebzul tereyağlı, reçelli, envai tatlılarla, gözle francelalarla dolu idi. Kıtlığı bu ise diyor duk... Şehir lokantalarına gittik, daha bollukla karşılaştık, yukarı sınıf halk için henüz yokluk hissolunmüyordu, tetkikatımızda bu bolluk her yerde yoktu. Evler için yağ, yumurta vesika ile veriliyormuş. Biraz pahalıca olmakla beraber çarşıda her şey bulunuyordu, dana eti nadirdi, öküz, domuz ve koyun mebzulen vardı. Meyvalardan damuz, elma, hatta kavun ve karpuz da pek çoktu. Tabsil zamanımızda —otuz sene evvel— Almanyada karpuzun ne olduğunu bile bilmezlerdi. Hiç unutmam, Münih'de Gabay namında bir musevi vatandaşımız Alman dostlarına bu nefis meyveyi ikram etmek istemiş, istanbuldan getirtmiş, sofrada her şey yenildikten sonra size bir sürpriz yapacağım diye uşağına işaret etmiş. Uşağı Hans büyük bir tepsi içinde üzerinde dumana tüten koca bir karpuz sofraya getirmemi mi?.. Hans karpuzu kestane kabağı sanmış! Adamcağız yesinden ağlayacakmış!.. Halbuki bu defaki seyahatimde bir Alman yabudisi bayan eveğinde bize küçük bir ziyafet çekmişti, Sofrada omletten, güzel kıymalı makarnadan sonra karpuz dilimleri de vardı. Berlin yine geceleri ziya nuru içinde idi, revüleri, si-

nemalar vardı, gündüz çocuklarımı Potesdama götürdüm, San susi parkını, sarayını gezdik... Önde rehber, arkada bir çok ziyaretçi vardı. Seyyahların çoğu Amerikalı ve İtalyandı... Rehber bizim de Türk olduğumuzu biliyordu. Her şey mutad nezaketi ile yürüyordu. San suside eski gördüklerimizden fazlası imparator Vilhelm'in müteveffiyeye zevcesinin türbesi idi, Siyasetle meşgul olmayan bir Alman kadını olduğuna için oraya kabul edilmiş. Dükkânlar işliyordu, büyük mağazalar canlı idi. Kurfürstendamda camı kırılmış mağazaların yahudilere ait olduğunu öğrendim. Bazı mağazaların camlarında yahudilerin girmesi arzu edilmez «unerwünscht» diye yazılı idi. Hatta sinemaların bir çoğunda da bu ihtar vardı. Umumi parkların kapısında «yahudilerin oturacağı yer ayıdır», «yahudilerin oturacağı yere buradan gidilir», hatta sıraların üzerinde «burası yahudilere mahsustur» diye yazılar vardı. Memlekette kalabilen yahudilerin apartmanları, evleri ellerinden alınmıştı, bankalardan pek fakirane geçinebilecek kadar para alabiliyorlardı, her yerde halkın nefreti ve husumeti onlara teveccüh etmişti, Dünya kuruldu kurulalı bu kadar şiddetli yahudi düşmanlığı görülmemiştir. Heil Hitler yeni Almanyanın semizi idi. Selâm verirken kollarını Heil Hitler diye kaldırıyorlardı, bir salona girerlerken bonjur yerine Heil Hitler diyorlardı. Hatta akıllı uslu doktorlardan profesörlerden aldıkları mektuplarda bile hürmet-kârmız, ihtiramlarımız tabiri yerinde Heil Hitler yazılı idi. Kim ne karışır, isterlerse Allahımız Hitler desinler... âleme ne ? ..

Yahudiler yeni rejimin, nazilerin pek haklı biaman düşmanı... Lâkin boyunları bükük, miskin miskin her şeye katlanıyorlar, yalnız postlarını kurtarmaya çalışıyorlar, mallarından da mülklerinden de paralarından da vazgeçmişler... Bizzat hristiyan Almanların otuzundan yukarı olanlar arasında da yeni rejime taraftar her halde çok mahdud... 1935 de Londrada da bir çok Alman hekimler görmüştüm. En milliyetperver Almanlar bile İngilterenin havası ne kadar hür değil mi meslekdaş, diye dert yanıyorlardı.

Lâkin gençlik ve halktan mühim kitle tamamen füberle beraberdi. Bu gün Führer meselâ

herhangi bir milletin lehine bir iki söz sarfetse ertesi gün o millete mensup her fert her yerde hoş karşılanır, eğer aleyhinde bulunsa o gün bakkallardan hakkı olan tereyağı ve yumurtayı bile alamazmış.

Almanya henüz pek sakin idi, Danziğe ya 17 sinde veya 25 inde girileceği her yerde söyleniyordu. İki gün sonra Berlinden Kopenhaka gittim. Tren saat dokuz sularında Stettin Banhof istasyonundan kalktı, yataklı vagon kondüktörü pasaportumu, para deklarasyon kâğıdımı istedi ve beni rahat uyumağa bıraktı. Varnemündede vagonlarımız vagona sokulmuş, deniz üzerinden Danimarka topraklarına girmişiz. Farkında bile olmadık, pasaport ve gümrük kontrolları olmuş. Bizi rahatsız etmediler, tatlı uykumuzdan uyandırmadılar, sabahleyin gözümüzü açtığımız vakit Danimarkanın münbit topraklarında seyahat ettiğimizi gördük ..

Henüz yedi olmamış, Kopenhak'dayız... Kongre sebebiyle birçok doktorlar buraya gelecek, Berlinde Danzig kâbusu yüzünden çok oturamadık. Kongre gününe üç gün var, otellerde yer bulabiliriz. Gran otelde yerleşik. Berlinin o güzel şık otelleri Kopenhakda yok, temiz, konforlu bir otelceğiz... ismi büyük ama... adeta Liyondaki oteller büyüklüğünde, sade daha temiz ve daha güzürlütüsüz... ve müthiş pahalı... iki oda için aşağı yukarı yalnız yatma parası onsekiz lira kadar birşey... mahdud dövizle burada dokuz gün geçirmeğe mecburuz. Yatacak yer bulunsa da yemeğe perhiz de yapılır... sıhatimiz için fena da olmaz !

Kopenhak'da istasyonun yanında (Tivoli) adlı büyük bir bahçe var. Bura Berlinin Lünaparkı, Parisin Majik sitisi gibi birşey... geceleri ahali kaynaşıyor, sıra sıra dizilmiş lokantalarında gazinolarında oturacak yer bulmak güç. Ondaki başka eğlence yeri yok gibi... beş on sinema... bazıları ingilizce, ekserisi danuva lisanınca... Sinemalarında sigar ve sigara dumanından rahat etmek imkânsız. Sinemalarda bütün içmeği meneden belediyemizden Allah bin defa razı olsun. Bu yasak ancak Türkiyede ve Almanyada tatbik olunuyor. Akşam üstleri Langeliniye denilen deniz kenarında bir gezinti yeri var. Güzel bir kornu, önünde güzürlütüsüz bir ribitım, bir iki gazino... Limandaki bir kaç va-

porun tamiri gürlütüsü olmasa pek boş yer... ne çalğı ne radyo... gayet terbiyeli, mütevazı, kendi halinde bir halk... uzun boylu, zinde. çirkin değil, güzel de az ... yaşlı kadın erkek pek çok... Sabahları erkenden bir bisiklet resmi geçidi ... Mektepli, ameleli, işçisi, esnaflı bir velosiped akını... herkes çalşıyor, gazinolarda vakit öldüren tembelleri yok. Zaten başka memleketler gibi gazinosu da çok değil... süslü erkek kadın yok gibi... kadınları sade... tek tük dudağı, pek nadir tırnağı boyalı ... lâkin yaşlı kadınlarında sigara içişi müthiş...hem öyle sigara değil, puro...gazeteciler bizi hemen buldu! Kopenhaklı bir Türk doktorunun ziyareti Türkleri ve yeni rejimi uzun uzadı medihlerine sebep oldu...

Aynı yerimisinde kongre başladı, hepimizin keyfi yerinde idi. Dünyanın her köşesinden sinir bekimleri gelmişti. Kitaplarda, gazetelerde isimleri geçen büyük küçük ne kadar mütehasiss varsa hepsi orada... Amerikalılar, Almanlar, İskandinavyalılar kadın erkek dörtyüze yakın yabancı... İsviçreden, İspanyadan kimse yoktu. İtalyadan, Fransadan, İngiltereden gelenler de mahduttu. Balkandan bir kaç Romanyalı vardı, yalnız Türkiyeden ben gelebilmişim. Fransız meslekdaşların hepsi, italyanların bir çoğu ile tanışıyoruz. Fransızlar bir grup halinde gelmişti. *Bare, Molare, Poro, Roje, Heuyer* idi, hepsinin kendi ve gelmeyen arkadaşları hesabına komünikasyonları vardı. İlk günü neşeli idik. İkinci gün bomba gibi bir haber patladı: Almanlarla Ruslar arasında ademi tecavüz paktı yapılmış... Radyolar, gazeteler bunu daha mübhem yazıyordu. Lâkin harp kokusu ve korkusu keyf kaçırdı. Danimarka doktorları kopenhakın etrafında güzel gezintiler yaptırıyorlar, Hamletin mevhum mezarının olduğu şatıyü gezdirdiler, bahçesinde Hamletin heykeli olan deniz kenarında güzel büyük bir lokantada yemek yedirdiler, geceleyn (Langeliniye) köşkünde seçtikleri elli altmış kişiye ayrıca müdebdeb bir ziyafet verdiler, saraylara gibta verecek derecede büyük ve güzel belediye sarayında suare tertip ettiler. Bizi fennen olduğu gibi her hususta memnun etmeğe çalışıyorlar. nekadar nazik, ne kadar kibar, nekadar mütevazı kimselerdi. Avrupalıların hepsi terbiyeli-

dir. Lâkin Danimarkalı ve İskandinavyalardaki sadelik, saflık, tevazu hiç bir millette bulunamaz.

Asırlardanberi rahat ve huzur içinde yaşayan bu memleketlerin neye hituzacı vardı Yarabbi.. Arasına bu sakin ve sulhperver memleketin semasında da bir tayyarenin gürlütülü uçuşu ... Pek nadir göze ilişen şu koca kalpaklı askerleri olmasa... insan kendini başka bir dünyada sanacak... Lâkin bu memlekette endişede idi. Onun da rahatı bozulacak, belki de arada ezilecekti... ne o... İngiliz doktorları gitmişti. Bir Amerikalı profesör böyle çabuk gidilerini hoş bulmamıştı: « Ne olmak ihtimali var, ademi tecavüz paktı harp demek midir? diyordu. Galiba bu zat *Güstav Le Bon*'u okumamıştı!.. Dördüncü günü komünikasyonunu yaptım, kongre kâtibi umumisine veda-laştım. Beşinci günü diğer doktorlar konuşa dursunlar ben de giderim dedim. Fransızlar artık Almanyadan dönmeğe cesaret edemiyorlardı, arkadan denizden gideceklerdi. Elimdeki bizim biletleri Amerikan eksprese Natanın tavsiyesile götürdüm, nazik direktörü «bu biletlerle Almanyada üç yerde aktarmaya mecbursunuz, böyle zamanda yanınızda kadın ve çocuklar varken size bunu tavsiye etmem. Sabah trenile gidiniz, doğru Parise gider» dedi. Adamcağız tereddüdümü görünce para için müşkülâtınız varsa, üzülmeyiniz Amerikan ekspresi size her suretle yardım eder» dedi. Tabii bu nezaketten çok mütehasiss ve müteşekkiri oldum. Vakıa bilet farkı mühimdi... Lâkin başka çare yoktu... parayı verdim, sabah dokuz trenine bindik. Danimarkanın güzel vadilerinden geçtik. Bir müddet sonra vagonlarımız bir vapurun içine sokuverildi. Denize çıktık. Vapurun güvertesinde öğle yemeği yedik... Sakin bir deniz... güzel bir vapor, adeta vagonlarımız arabalı vapuruna binen otomobilleri andırıyordu..

Ortada dedikodu var; Fransadan gelen tren üç saat gecikmiş, belki de hiç gelmeyecek... Arkamızdan Danimarka -Almanya hududu kapan-dığı söyleniyor. Belçikanın Fransanın bizi içeriye sokacağı çok şüpheli... Almanyada ufak bir istasyonda idik, trenimizde vagon restoran yok, ilk furgonda bir büfe varmış, gözü açık bir garson kompartımanımıza biraz yiyecek getirdi. Mahdut yolcular arasında belçikanın

meşhur âlimlerinden *Bogart* la karısı vardı. Hepimiz aynı endişede idik. Belçika bitaraf, ama... hele ben.. çocukla en aşağı altı yedi hükümetin ikişer defa sınırlarından geçecektim. Harbî umumî gibi birdenbire patlak verirse, kim girecek, kim duraacak, belli değil... Yarab, insanlar yine böyle bir delilik yapacaklar mı? Timarhanedeki delilerim daha zararsız ve daha makul değil mi?.. yoksa dünya delirdi mi? *Bogart İhsan Sükrü*'den sitayişle bahsetti, yeni çıkacak her bahsi bir âlim tarafından yazılan büyük bir eserin bir bahsini de *İhsan*'a vermişler. Zaten her millet *İhsan*'ı seviyordu. Türk hekimleri arasında *İhsan Sükrü* kadar sevilmiş, tanınmış, takdir edilmiş kimsemiz yoktu. Danimarka kongresi kâtibi umumîsi *İhsan Sükrü*'nün gelmediğine teessüf ediyor, beni gördükçe bu teessürünü tekrar ediyordu. Alman doktorlarının pek çoğu *Kreutzfeld*'ler, *Tönis*'ler, İtalyalı *Donacıyolar* hep *İhsan*ı soruyordu, içinden diydurdum, *İhsan*ı dünya tanıdı ama, Memleketinin münevver meslekdaşları anlayamadı.

Nihayet trenimiz kalktı, yataklı vagonlarımıza girdik, gece yarısı Hamburgdayız. Pek nazik ve babacan bir kondoktorumuz vardı. Yolda bana Kiel kanalını gösterdi, uzun uzadı o harikayı anlattı. Ne nazik, ne iyi adamdı. adam evladı idi... Hamburgda vedalaşarak ayrıldı. Yeni kondoktör pasaportumu görünce fransızca söylemeğe başladı, fransızdı.. Huduttan girip giremeyeceğimizi tahmin edemiyordu, o bizden ziyade endişede.. Yarabbi ne belâlı seyahatti !.. ne fena tesadüf diydurdum. Yatıyordum ama uyku gözümde girmiyordu. Kondüktör gülmürk, pasaport ve para muayeneleri için gelen memurlara izahat veriyordu. Bütün gece kimse bizi yine rahatsız etmedi. Allah razi olsun, terbiyeli adamlarmış!.. sabah oluyor... işte Belçikaya girdik... Geniş bir oh... Daha sonra Fransıya, onbire yakın Parisin gardünorunda... canım bir şey yok, hepsi kuru gürlüdü... Şimdi dört beş gün Parisde gezerim, oradan Vişiyeye iner, üç hafta da orada dinlenirim, selesten sularını içerim, banyolarını yaparım, geceleri kompanyi döfermiyerin ikram ettiği bedava loca biletlelerle operalar seyrede-

rim, oradan Monpeliyeye inerim . . Fransız meslekdaşlarımla diğer bir kongrede güzel bir hafta geçiririm, oradan da Geneve gider bir hafta kalırım, biletlelimin hepsi alınmış, Venedikden de Triestino kumpanyasına atladım? beş gün deniz üzerinde mükemmel bir istirahatten sonra vatanıma dönerim ve . . Korkulu bir ruya geçirdim derim . . . Gardünorda karşıma çıkan asistanım *Dr. Rahmi Duman* «Hocam bu akşam mutlak memlekete gidiniz» diye beni karışılmasını mı?

Amerikada Toraks ve Beyin Cerrahisi hakkında tetkikat

Dr. Fahri Arel

— 1 —

Üniversiteden aldığım altı ay mezuniyetle Amerikaya Toraks ve Beyin cerrahisini tetkike geldim. Amerikan cerrahisi bu iki sahada Avrupa cerrahisini geride bırakmıştır. Filhakika Şirurjinin bu yeni iki şubesine ait neşriyatta *Graham*'ın, *Coryllos*'un, *Churchill*'in, *Alexander*'in, *Overhold*'un, *Cushing*'in, *Adson*'un, *Dandy*'nin isimlerinin mütemadiyen zikredildiğini görürüz. Toraks şirurjisile meşgul olan Amerikalı Doktorlar emin bir teknik sayesinde *pneumonectomie* yi, *lobectomie* yi bir seansa yapmağa ve ameliyat vefiyatını çok azaltmağa muvaffak olmuşlardır. Ameliyatın neticesi o kadar emin bir hale getirilmiştir ki *Churchill* son 40 lobektomi vak'asından hiç birini kaybetmemiştir. *Graham*'da son serisinde vefiyat kaydetmiyor. Beyin cerrahisi ise malûmdur ki *Cushing*, *Dandy*, *Adson* ve ilh.... gibi üstadlar elinde tekemml etmiştir. Binaenaleyh cerrahinin bu üstadlarının ameli ve ilmi faaliyetleri yakından görmenin çok faydalı olacağını düşünerek bu uzun tetkik seyahatine çıkmıştım.

Atlantik Okyanusunun üstünde Mart Ayında

Queen Mary ile bütün fena ihtimallere rağmen çok zevkli bir seyahat yaptıktan sonra New-york'a vasil oldum. Vapurda New-york Beynelmîl sergisinde Türk pavyonunun reisi Vedad Nedim Tör ve lokumu ile Beynelmîl bir şöhrret kazanmış olan Ali Muhiddin Hacı Bekir ve Nata seyahat Acentesinin sahibi Ziya vardı. Okyanusun bu mevsimde sakin olması büyük bir şansı. Netekim bizden 2 gün sonra hareket eden *Normandie* eşine az tesadüf olunan müthiş bir fırtınaya tutulmuştur. Dostum Rıza Dervişin bana verdiği *Vasano* haplarını kullanmağa ve tesiri hakkında şahsi bir kanaat edinmemeye bu seyahatte fırsat olmadı ve olmadığına da çok memnunum.

New-yorka muvaseletimizde inşası hitama ermiş bulunan Türk pavyonunu gittik, gördük. Sarayburnundaki Bağdad kasrına benzeyen bu bina cidden şark üslubunu nefis bir tarzde tecessüs ettirmesi itibarile çok muvaffak olmuş bir eserdir. Gece' projektörlerin ışığıle daha cazibeli bir manzara arz ediyor.

Istanbulda Amerikan Hastanesinin Direktörü dostum *Dr. Shepherd* müfarekatimden evvel New-york'da tanıdığı Doktorlara hitaben bana tavsiye mektupları vermek nezaketinde bulunmuştu. Yirmi milyon dolara mal olan New-york hastanesinde Üroloğ *Dr. Whosley*'i ziyaret ettim. Büyük bir samimiyetle beni karşılayan muhterem Doktor İstanbul'u ve *Dr. Behcet Sabit*'i tanıdığım söyledi ve «Avrupalı dostlarının arasında *Behcet Sabit* bana en yakın olanlardır; Eylülde New-york'da toplanacak olan Üroloji kongresine muhakkak gelmesini yazdım ve zannediyorum ki gelecek» dedi ve dostum *Behcet Sabit*'den sitayişle bahsetti. Ameliyatlarında bulundum, bir çok Doktor da gelmişti. Şubesindeki mahareti hemen göze çarpıyordu. Nev-york'un en başda gelen Üroloğu olduğunu söylediler. Hahtaneyi gezdirmek ve birkaç defa yemeğe alıkoymak nezaketinde bulundu.

Hastane pavyon tarzında değil, büyük bir *Gratte Ciel* sisteminde inşa edilmiş ve her katını tıbbın bir şubesi işgal etmektedir.

Amerikanın muhtelif şehirlerindeki Toraks ve beyin cerrahlarile evvelce muhabere edilmiş olduğundan sıra ile kendilerini ziyarete koyuldum. Evvelâ New-york'un beş saat uzağında bulunan Boston'a gittim. Burada *Churchill* ve *Overhold* ile tanıştım. Bu iki şahsiyet fakat bilhessa birincisi Toraks cerrahisinde halen nazım rolünü oynamaktadır. *Overhold* 38 yaşında, ince uzun, yakışıklı çok nazik ve misafirperver. *Churchill* ise 45 yaşında, biraz tıknaz, mültefit, mütebessim, mütevazi. Kendisi General Hospitalin cerrah kliniği Direktörü ve Üniversitenin cerrahî hocasıdır. Amerikada iki çeşit üniversite var. Biri resmî, diğeri hususi. Hususi olanların adedi birincilere nisbeten daha fazla; cerrahî servislerinde bir Direktor ve bir çok da operatör çalışmaktadır. Her operatörün ayrı servisi var. Gerçi Direktor bütün cerrahî faaliyetin müdürü ise de diğeri arkadaşlarının işine karışmamaktadır. Meselâ *Churchill* üniversite cerrahî hliniğinin Profesörü ve Direktörü olmasına rağmen hemen hemen yalnız Toraks cerrahisile uğraşiyor. Bununla beraber umumî cerrahî vak'alarına da arasira müdahale ettiğini gördüm. Meselâ bir guatr ameliyesi, boyunda nüks etmiş habis bir tümörün istisali gibi. Bilhassa bu sonuncu ameliyatında cerrahî maharetine şahit oldum. *Carotide* den tümörü ayırdıktan sonra sempatik asabı meydana çıkardı. Çok çetin olan bu vak'ada sıkıntısız elleri işliyordu. Görülüyordu ki Toraks cerrahisinde olduğu kadar umumî cerrahide de büyük bir meleke iktisap etmiş. Zaten kendisi umumî cerrahî mütehassıstır.

Gerek bu iki zat ve gerek şimdiye kadar ziyaret ettiğim diğeri Amerikan meslekdaşlar çok nazik ve çok misafirperver insanlar. Yanlarında bulunduğunuz müddetçe daima sizinle

meşgul oluyorlar. Ameliyatlarda sizi yanlarına alırlar ve müdahalenin bütün safahatını en küçük teferruatına kadar gösterirler. Muhtelif noktalar hakkında fikrinizi sorarlar. Kendi düşüncelerini söylerler. Bazı cerrahî hadiselerin esbabını sorduğunuz zaman kendilerince malûm değil ise manasız bir gururun tesirine kapılmaksızın sadece bilmediklerini söylerler. Hepsini beni gece evlerine yemeğe çağırarak suretiyle misafirperverliğin en yüksek derecesini gösterdiler. Bu suretle Amerikan sosyete hayatını yakından görmeğe ve tanımağa fırsat bulmuş oldum.

Churchill'in çalıştığı klinik ilmi taharriyat cihetinden çok mükemmel tesisata malikter. Metodik bir surette çalışmaktadır. Kendisi bütün gün hastanede bulunuyor. Zira diğer Amerikan hastanelerinde de olduğu gibi hususi hastalarını burada kabul etmekte ve hususi odalarda yatırarak ücret mukabilinde ameliyatlarını yapmaktadır. Binaenaleyh hariçte bir muayenehane açmasına ve günün bir kısmını orada geçirmesine lüzum kalmıyor. Hususi Üniversitelerdeki profesörler ise senede 15 ilâ 20 bin dolar almaktadırlar. Fakat hususi hastaların ameliyat ücreti doğrudan doğruya üniversiteye aittir.

Bu münasebetle Amerikan cerrahî kliniklerindeki yevmi faaliyetten biraz bahsedeyim. Üç hafta bütün gün *Churchil* ile beraber hastanede bulunduğum için bu hususta bir fikir edinebildim. İstitraden şunu da söyleyeyim ki Amerikada tıp tahsili sekiz sene sürmektedir. *Churchill*'in Direktörü bulunduğu bu resmî üniversite kliniğinde üç türlü doktor var. Biri profesör yani kendi. Çalışma tarzından yukarıda bahsettim. İkinci kategoriye klinikde servisi olup hariçte muayenehanesi bulunan mütehassıslar. Bunlar sabahları servislerine gelirler, vizitelerini ve ameliyatlarını yaparlar, tamamiyle müstakildirler (Direktör bunların müdürü olmakla beraber)

işlerini bitirdikten sonra hariçteki muayenehanelerine giderler. Hususi hastalarının ameliyatlarını bu klinikde ücret mukabilinde yaparlar. Her biri cerrahinin bir şubesinde mütehassıstır. Üçüncü kategoriye *resident* tesmiye olunan klinik şefleri teşkil etmektedir. Her servise bir *resident* var. Bunlar asistanlıktan yetişmiş, kendilerini akademik mesleğe hasretmiş olgun genç mütehassıslardır. Bütün gün hastanede kalmağa mecburdurlar. Hariçte icrayı tababet hakkına malik değildirler. Acil vak'alarda müdahale ederler ve klinikteki asistanların şefidirler.

Churchill'in kliniğinde hayvan tecrübelerine tahsis edilmiş laboratuvarlar var. Buralarda müteaddit doktorlar çalışmakta ve Toraks ve ve umumî ceirahiye ait tecrübeler yapmaktadırlar. Bütün Amerikan kliniklerinde baftada bir gün bütün mütehassısların toplanarak cerrahinin muhtelif hususiyeti arzeden vak'aları göstermeleri adettir. Bu seanslar çok istifadeli oluyor. Her kes tikir dermiyan ediyor, kendince meçhul kalan noktaları soruyor.

Amerikada gezdiğim her büyük hastanenin yanında basta bakıcılara mahsus büyükçe bir bina gözümce çarptı. Hasta bakıcılar hastanede hem tahsillerine devam etmekte ve hem de staj görmekte idirler. Yeknesak ve temiz beyaz elbiseleri, daima nazik hareketleri nazarı dikkati celbediyor. Lise tahsilini bitirdikten sonra üç sene hastabakıcılık mektebinde bulunuyorlar Amerikada hasta bakıcılık her kesin hürmetini kazanmış bir meslektir.

Amerikada Toraks cerrahisinin bu derece ileri gitmesinde *intratraccéal* anestezi ve *Broncoscopie* en mühim amillerdir. Teknik maharetin yanında bu nevi anestezi ve bronkoskopi mühim rol oynamaktadır. Anestezi burada bir mektep halini almıştır. Mütehassıs Doktor narkotizor olduğu gibi mütehassıs narkotizor hastabakıcılar vardır. *Graham*'ın Toraks hasta-

hıklarına ait kitabında anestezi bahsini *Mis Helen Lamb* yazmıştır. Kendisi diplomalı nar-kotizör hastabakıcıdır. Bir doktorun kërimesi-dir. Los Anjelos'de oturan pederinin yanına ta-tili geçirmek üzere gelmişti. Beni akşam yeme-ğine çağırarak nezaketinde bulundu. Anestezi bahsinde derin malûmatı var. *Mis Lamb*'ın ya-nında bir kaç talebe hasta bakıcı kız bulun-u-yor. Bunlara narkoz yapmasını öğretir ve nar-koz esnasında başlarındadır. Anestezi için kul-lanılan cihazlar komplikedir, infilâk tehlikesi vardır. Netekim New-york'da ve Boston'da in-filâk vak'aları kaydedilmiştir. *Nitrous oxyde, cyclopropane, ether, oxygène* kullanılmaktadır. *Churchill* Sayklopropanı beyenmiyor, kalbin adalesi üzerinde fena tesiri olduğuna kani. *nitrouse oxyde + ether + oxygène* mahlutu ile hastalarını uyuşturuyor. Bu mahlût traşeye geçirilen bir tûb vasıtasile intratrakeal sevk-edilmektedir. Ameliyat esnasında ve ameliyatın nihayetinde akciğerleri şişirmek bu suretle çok basit bir mesele halini alıyor. Oksijenin mik-tarını fazlalaştırınca ree şişiyor ve plevra cevfini dolduruyor.

Malûm olduğu veçhile sadır eerrahisinde açık pnömotoraks ve binnetice mediyaistenin iyilmesi bazan hayati bir mesele teşkil etmek-tedir. Bu cihaz sayesinde bu ihtilât birtaraf edilmiştir. Narkotizör ameliyat esnasında mun-tazaman hastanın kan tazyikini, teneffüsünü, nabzını kontrol etmekte ve bir mûnhanî çiz-mektedir. Ameliyat esnasında hastanın brouş-la-rına toplanan ifrazat entratrakeal tübe geçirilen aspiratör ile tahliye edilmektedir. Görülüyor ki bu usul anestezinin muhassenatı çok barizdir ve sadır cetraxisinde mühim mesaili halletmiş bulunmaktadır.

Bronkoskopinin oynadığı rol de bundan aşağı kalmıyor. Evvelâ akciğer hastalıklarının bil-hassa ree kanserinin teşhisinde en emin ve bir çok vekayide yegâne vasıttır. Ree kanseri

menşeyini bronşdan aldığına göre bir çoğu baş-langıçta uzun bir zaman bronşa mûnhasır kal-makta ve radyografide gölge vermemektedir. Bronşda mütevazi bir tümör ise ancak bron-koskopi ile keşfedilebilir. Netekim orta yaşdan sonra öksürmeğe ve arasıra kan tükürmeğe başlayan bir çok hastanın hariçte tüberküloz teşhisi uzun zaman sanatoryum tedavisine tabi tutulduklarına ve bilâhare yapılan bronkosko-pinin kanseri meydana çıkardığına burada bu-lunduğum kliniklerde şahit oldum. bronkosko-pinin ree abselerinde tedavi vasıtası olarak kullanıldığı ve bir çok vekayide iyi netice ver-digi de malûmdur. Sadır ameliyatlarında kaide olarak ameliyattan evvel (bronşektazi vak'ala-rında bir kaç defa) ve ameliyattan sonra hasta daha ameliyat masası üzerinde iken ve lüzum görüldüğü takdirde müteakip günlerde de bron-koskopi yapılarak bronşlar tahliye edilmekte-dir. *Chevalier Jackson*'un cihazı tercih edil-yor. Bir reesi yahut bir fussu çıkarılmış bir hasta müdahaleyi müteakip günlerde öksüremez de ifrazat bronşlara toplanacak olursa vaziyetin ne kadar vehamet kesbedeceğini izaha lüzum yoktur. İşte böyle tehlikeli bir vaziyette has-tayı yalnız bronkoskopi ile bronşun tahliyesi kurtarabilir. Böyle bir vak'aya *St. Louis de Graham*'ın servisinde şahit oldum. Bir fussu çıkarılan 12 yaşındaki çocuk ertesi günü siya-noze bir hale geldi, öksürüyordu, bronşları ifraz ile dolmuştu. Nabız sür'atleşti, zayıfladı. Hemen yapılan bronkoskopik tahliye sayesinde az bir zaman zarfında çocuk tehlikeli vaziyetten kurtarıldı. Los Angeles de toplanan sadır cerrahi kongresinde *O'Brien* torakoplasti vak'ala-rının hepsini bronkoskopik tahliyeye tabi tut-tuğunu söyledi.

Churchill ve *Overhold*'un kliniklerinde 8 lobektomi ve pnömonektomi ve birçok torako-plasti gördüm. *Overhold* lobektomide reenin sürresine turnike vazederek fussu kesip çika-

riyor. *Churchill* ise vak'aların çoğunda hilusdaki kan damarlarını ve bronşu diseke edip ayrı ayrı bağliyerek fussy yahut reeyi istisal ediyor. Tornike ile ameliyat daha basitce. Fakat bir kaç sene evvel sadır cerrahisinde bir terakki eddedilen tornike bugün artık cerrahların bir çoğu tarafından beğenilmiyor. Küçük dahi olsa fusdan bir parçanın geri bırakılması hoş görülüyor. Hilusu diseke ederek bütün fussy çıkarmak ideal bir usul olarak kabul ediliyor. Ameliyattan sonra hastalar bir veya bir kaç gün oksijen çadırına vazedilmekte. Oksijen buzdan geçirildiğinden hastalar soğuk hava tanefüs ediyorlar. Münten vak'alarda (bronşektazi ve saire) plevra cevfine dren vaz ediliyor. Drenin ucu şakım altındaki enterkostal mesafeden dışarıya çıkarılıyor, Çiğerinin bir fussy yahut bir ciğeri çıkarılmış bir hastanın müdahalenin ertesi günü oksijen çadırında yarı oturur vaziyette resimli bir risale ile alakadar olması bu şubenin nekadar ileri gittiğini gösteren bariz bir misaldir.

Boston'dan sonra Baltimore'a gittim. Burada Beyin cerrahisinde dünyaca tanınmış olan *Dandy Johns Hopkins* hastanesinde bulunuyor. Amerikalıların nazarında bu hastaneden yetişmiş olmak büyük bir şereftir. *Dandy* 50 yi aşmış, kısa boylu, sempatik bir üstad. O da ameliyatın ince noktalarını yanına alarak göstermek nezaketinde bulundu. Beyin cerrahisi bu üstadın elinde hasit bir şekil almış. Beyin ameliyatlarının saatlerce sürdüğü malumdur. Fakat *Dandy* o kadar emin ve o kadar metodik ilerliyor ki müdahalenin mühim safhası nisbeten kısa bir zaman zarfında bitiyor. Dimaççe, dimağ ve akustik tümörlerine müdahalesini gördüm. elektrokuagülasyon ile kanayan damarları durduruyor. Hiç bir kan damarını bağladığına şahit olmadım. Tic nerveux'lerde asab rezeksiyonları çok yapıyor. Hipertansiyon vak'alarında splanchnicus u katediyor. Hastala-

rı'n hepsi eter ile uyutulmaktadır. Halfi ansefalografi yapmakta. Bostonda arasına ameliyatlarını görmeğe gittiğim *Horrek* ise kuddami ansefalografiyi tercih etmekte. Ne için halfi yapmadığını sordum. «Ön ile arka arasında hiç bir fark göremiyorum» dedi. Essentielle hipertension vak'alarında splanchnicus'un kat'ı son senelerde çok yapılmakta olan bir müdahaledir. Vak'alar iyi intihap edildiği takdirde ameliyatla elde edilen neticelerin iyi ve devamlı olduğu müşahade edilmektedir.

İstanbuldan New-york'a muvaseletimde ortopedi sahasında ismi tanınmış olan *Dr. Albee* yi ziyaret etmiştim. Ameliyatlarında bulundam. Centilmen bir zat. Hem New-york'da hem de Florida'da kliniği var. Mayısın 22 sinde New-york'da toplanan Beynelmül cerrahlar kollejinin kongresinde bir tebliğde bulunmamı söyledi. «Fransızca mı, Almanca mı yapayım?» dedim. «Hayır, İngilizce» dedi. Hakkı vardı. Zira Amerikalı Doktorların cüz'î bir kısmı bir ecebî lisan a vak'ı. Bazı ortopedik vak'aların klişelerin gönderilmesini *Prof Nissen*'den rica ettim ve mezkûr tarihte Roozvelt otelinde toplanan kongrede İngilizce bir tebliğde bulundum. Münakaşada *Dr. Albee* söz alarak serd ettiğim kanaatlere tamamilen iştirak ettiğini kendi tecrübelerini de zikrederek söyledi.

Bu kongreye eski şehremini *Bay Dr. Emin* de iştirak etmiş bulunuyordu. Her ikimiz de kollejin fahri âzalığine intihap edildik. Akşam ziyafetinde diplomaların tevzîi esnasında Türk Millî Marşı çalındı, Boynumuza fahri âzalık madalyası takıldı. Herkes Ayakda Türk Marşını dinliyor ve alkışlıyordu. Temasa geldiğim Amerikalıların hepsi *Mustafa Kemal* ve *İsmet İnönü* ismini taniyorlar, hemen bu iki isimden bahsedip Türkiye hakkında malûmat edinmek istiyorlar. Kadınların çarşafı, erkeklerin fesi, poligami en evvel sorulan sùallerdir.

Kongreden sonra Amerikanın merkezinde

buluann St. Louis de Toraks Cerrahisi alimi *Graham*'ı ziyaret ettim. Üç hafta misafirperverliğin, nezaketin, büyük bir alimin gösterdiği tevazuun en yüksek derecesini gördüm. Sadır cerrahisine dair büyük bir kitap yazmış olan bu üstat ilk defa olarak ree kanserinde bütün bir ciğeri bir seansda çıkarmağa muvaffak olmuştur (1933). malûm olduğu üzere *Prof. Nissen* daha 1931 de ilk olarak bronşektazi vak'asında bütün bir ciğeri çıkarmıştı. Fakat *Prof. Nissen*'in vak'asında hastanın ahvali umumiyesi hiç de iyi olmadığından ciğerin hilusu lastik boru ile sıkıştırılmış ve reenin kendiliğinden sekstre olarak yarıdan dışarı akması beklenmiştir. Bu klinikde de birkaç lobektomi, mediyasten tümörü ve Torakoplasti ameliyatında bulundum. Ree tümörlerinin bir çoğunun vilâdi olduklarını, parotidin mixte tümörlerine benzediklerini iddia eden teorisini *Prof. Graham* etraflica anlattı. Bu nazariyeyi sadır cerrahlarının mühim bir kısmı kabul etmiyor. *Dr. Graham* lobektomide tornike kullanıyor. muayini *Dr. Blades* ise tornikesiz ameliyatı tercih ediyor. Hususî bir üniversiteye ait olan bu kliniğin hayvan tecrübelerine mahsus laboratuvarları, teşrihi marazi laboratuvarı var. Bronkografilerin yüzde doksanını lipiyodollu uzun bir kanül ile doğrudan doğruya hançereye akıtmakla yapıyorlar. Yalnız çocuklarda ve boğaz refleksi fazla olan kâhillerde bronkoskopi kullanılıyor. Bu hastanede plastik ameliyatlariile uğreşan bir dektor var: *Dr. Blair* Amerikada tanınmış bir şahsiyet. Gaga burunları, çöklük burunları, yelken gibi açık kulakları, göz kapakları ilh.... büyük bir muvaffakiyetle düzeltiyor. Hiç bir meme plastiğine tesaduf etmedim. Amerikalı kadınlarda büyük ve sarkık memeye ve kalın bacaklara az tesaduf olunuyor. Netekim meme plastiği üzerine 400 sahifelik bir kitap bazırlanmış olan Şikagolu *Dr. Max Thorek* 25 sene içinde yalnız 120 meme plas-

tiği yapabildiğini söyledi. Amerikan kadınlarnın vücutları sporun tesirile çok mütenasibtir.

St. Louis Fransızlar tarafından tesis edilmiş bir şehirdir. Ortasından Missouri nehri geçiyor. Fransız Kralı Sen Luinin ismine izafe edilmiştir. Büyükçe bir parkı vardır ve bu parkın içindeki müzede meşhur tayyareci Lindberg'in Okyanusu geçmesi üzerine ecnebi memleketler tarafından kendisine verilmiş olan hediyeler bulunmaktadır. Bu hediyeler arasında Türk Tayyare Cemiyetinin de ihda ettiği pırlantalı madalya göze çarpmaktadır.

5 Temmuzda Los Angeles da toplanan Toraks cerrahisi kongresinde bulunmak üzere San Francisco'ya ve oradan da buraya geldim. İki üniversitesi olan San Francisco Küçük ve şen bir şehir. Evlerinin büyük bir kısmı İspanyol tarzı mimarisinde yapılmış. Bizim Boğaziçindeki evlere çok benziyor. Orada da Beynelmillel bir sergi var. Bu serginin New-york'dakinden farkı daha küçük olması ve tamamilen pasifik memleketlerine ait bulunmasıdır. Bilhassa Japon pavyonu görülmeğe değer bir eser. 1929 da lobektomiye atıldığı nişyan köşesinden tekrar çıkarıp ihya eden *Dr. Brunn* ile tanıştım. Şen ve çok misafirperver olan bu zat şehri gezdirdi, sergideki hususî klüp için kart verdi, hastanelere götürdü ve bütün sadır cerrahlarını toplayarak büyük bir otelde ziyafet verdi. Los Anjelos'daki kongrenin de reisi bulunuyordu. Sadır cerrahisinde ismi geçen *Dr. Eleosser* ile de burada tanıştım, iyi drene olmayan tüberküloz caverne'leri ponksiyonla boşaltmak usulünü tervic ediyor. Bronş hadisei maraziyeye iştirak edip tıkanacak olursa kavern muhteyyatını boşaltmıyor. Torakoplasti dahi vaziyeti düzeltmiyor. Bugibi vak'alarda eğer iltisak mevcut ise kaverni ponksiyone etmekle ancak bir netice elde ediliyor. Bu ponksiyonun hususî bir tekniği var.

San Francisco körfezinde Alcatraz tesmiye

olunan meşhur bir ada var. Burada Amerikanın azılı müerimleri mahpus bulunmaktadır. İstanbul'da sinemada bir kaç defa bu adayı görmüş-tüm. Vapurlar adanın yanına yaklaşmıyorlar. Buradan bir müerimin kaçması imkân haricinde imiş. San Fransiskoda mimari cihetten çok ehemmiyeti haiz olan Golden Gate köprüsü 2 sene evvel itmam edilmiş, Golden Gate körfezin pasifik Okyanusa açıldığı noktaya verilen isimdir. Pasifik Okyanusun üstünde bir zamanlar İspanyolların barındığı ve Rus korsanlarının sık sık ziyaret ettikleri St. Catalina adası çok pittoresque. Bu adada gece karanlıkta denizin üzerine projektör tutulduğu takdirde binlerce kanatlı balığın uçuğu görülüyor. Denizin sahından yarım metre yüksekde uçan bu balıklar cidden çok hoş bir manzara teşkil ediyor.

(Arkası var)

Yeni Kitaplar :

Muhtasar Frengi

Cerrahpaşa Hastanesinin eski Frengi müte-hassısı *Dr. Hâzım Pekin*'in pek faydalı bir eserini aldık. *Hâzım Pekin*'in bir çok seneler içinde bol materyel arasında yaşadığı ihtisas hayatının bu kıymetli mahsulü kütüphanemize şeref verecek kemalededir. Eser mevzuun bütün inceliklerini sade bir dille anlatmakta ve tereddüde karışık bir nokta bırakmamaktadır. Her hekime tavsiye eder ve *Hâzım Pekin*'i yfrekten kutlularız.

Hayatî ve gıdaî kimya laboratuvarı

Mütehassis Kimyager

Muzaffer Er

Laboratuvarıda yapılan tahlillerden bazıları :

Kanda : Urée, Glucose, Acide urique, Cholestrine, Calciume, Biluribine, Azote total.

Mayı dimağı şevkide : Albumine, Glucose, Urée.

Maddei gaitada : Tüfeylat, gizli kanama, yağ.

İdrarda : Tam keyfi ve kemmi tahlil, böbrek ve safra taşlarının tahlili.

Su, Yağ, Sabun, Un ve sair bilumum gıdaî tahliller..

Müdavi doktorun gösterdiği lüzum üzerine arzu edilen her türlü kimyevi tahliller yapılır.

Beyoğlu İstiklâl Caddesi Yıldız Sineması karşısında Bekâr sokak 2 numaralı Apartman
Birinci kat

İyodopepton Kâzım

Tababette şüphesiz iyod emlahı kadar sahai tatbikatı geniş olan bir dava yoktur. bu müessir ilâcın en kolay alınanı, en güzel tesir edeni iyodopeptondur, on yedi seneyi mütevaciz bir hayati maziye malik iyodopepton Kâzım da yegâne payidar olan ve hekimlerimizin itimadını kazanan müstahzarımızdır. Çünkü ciddi bir sayın mahsulüdür. Bu ilâç damar sertliğine, rumatismaya kalbe karşı kullanılır.

AĞRILI OMUZ. ASAP İLTİHABI. MEVZİİ
MAFSAL İLTİHABI. LiFi ADALİ İLTİHABI

ANTIPHLOGİSTINE in kalın ve sıcakca iyi tatbik edilmesile ve saatlerce yerinde bırakmakla uzun müddet ratub tatbik usulünün en tesirlisini yapmış oluruz. Yanısıra elektrik tedavisi tesirini de ikmal eder. Metabolik toksiklerin zevaline ve vazifevî kudretsizliğin iyiliğe rücuuna hizmet eder.

Antiphlogistine
TRADE MARK

Numune ve edebiyat için :

THE DENVER CHEMICAL MFG. COMPANY
163 Varick Street, New York, N.Y.

Leonidas Hazapis & Co.,
Galata, Voyvoda caddesi 38, İstanbul

İsim :

Adres :

SEDİNA

Nevrasteni, İsteri, Uykusuzluk, Teşennüç halleri, Bulan-
tılar, Baş dönmesi hallerinde SEDİNA iyi bir müsekkindir.
2 - 4 Tatlı kaşığı

TONİSAN

Zayıf ve kansız düşenler, Had hastalıklar naka-
hati, Çocuklarda neşvünema geriliği, Anemie, Nev-
rasteni ve Malyaradan mütevellit zafiyeti umumi-
yelerde TONİSAN iyi bir müştehi ve mukavvidir.
2 - 3 Çorba kaşığı

NÖROBROMİN

Nevrasteni, Devamlı uykusuzluk, Ruhî teheyüç, Sar'a,
İç sıkıntısı, ve bayılmaları NÖROBROMİN geçirir.
2 - 3 Çorba kaşığı.